

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»
(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра менеджменту
(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор (перший проректор)

« 05 / 07 20 19 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППН 24 «Стратегічне управління регіоном»
(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) «Регіональне управління»
(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет Економіко-гуманітарний інститут, факультет економіки і управління

(найменування інституту, факультету)

мова навчання державна

Робоча програма «Стратегічне управління регіоном» для здобувачів вищої освіти
(назва навчальної дисципліни)

спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»,
освітня програма (спеціалізація) «Регіональне управління» .
(назва спеціалізації)

«27» червня 2019 року - 21 с.

Розробники: Тесленок І.М., кандидат економічних наук, доцент
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від «27» червня 2019 року № 11

Завідувач кафедри

(підпис)

(Пуліна Т.В.)
(прізвище та ініціали)

« 27 » червня 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і управління
(найменування факультету)

Протокол від «04» липня 2019 року № 21

« 04 » липня 2019 року

Голова

(підпис)

(Корольков В.В.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: <u>28 Публічне управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u> Освітня програма: <u>«Регіональне управління»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		7-й	7-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 4 год.	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	30 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		76 год.	112 год.
Індивідуальні завдання:			
		контр.роб	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 36,7% до 63,3%

для заочної форми навчання – 8,3% до 91,7%.

2. Мета навчальної дисципліни

Мета: оволодіння теоретичними та практичними знаннями із процесу стратегічного управління та сформувані у здобувачів вищої освіти здатність досліджувати та розв'язувати складні проблеми стратегічного управління регіоном, його інституційного та організаційного забезпечення в системі публічного управління та адміністрування.

Завданням навчальної дисципліни є:

- формування навичок з прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах суспільного розвитку, що потребує застосування стратегічних підходів для цілей управління у публічній сфері;
- надання відомостей про застосування різних концепцій стратегії для цілей управління у публічній сфері;
- ознайомлення з різноманітними методами стратегічного управління;
- формування у здобувачів вищої освіти наукового світогляду і знань із технологій та методів стратегічного управління регіоном.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати

загальні компетентності:

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

фахові компетентності:

СК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

СК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

СК5. Здатність використовувати систему електронного документообігу.

СК6. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

СК7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

СК8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

СК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

СК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Очікувані програмні результати навчання:

ПР8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

ПР9. Знати основи електронного урядування.

ПР13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

ПР16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Методологічні засади стратегічного управління регіоном.

Тема 1. Сутність стратегії та стратегічного управління.

Передумови розвитку теорії стратегічного управління. Етапи розвитку стратегічного менеджменту.

Сутність та особливості стратегії. Загальна характеристика стратегії. Поняття стратегії. Характеристика розробок десяти шкіл стратегій: школа дизайну; школа планування; школа позиціювання; школа підприємництва; когнітивна школа; школа навчання; школа влади; школа культури; школа зовнішнього середовища; школа конфігурації.

Концепція стратегічного управління. Мета стратегічного управління. Принципи стратегічного управління. Переваги стратегічного підходу до управління.

Тема 2. Особливості стратегічного управління у публічній сфері.

Елементи системи стратегічного управління та їх характеристика. Види стратегічного управління. Еволюція стратегічного управління у публічній сфері.

Стадії процесу стратегічного управління. Необхідність формування стратегічного управління у публічній сфері.

Сучасні філософські та теоретичні засади публічного управління.

Тема 3. Стратегічного управління на центральному та місцевому рівні.

Особливості стратегічного управління на центральному рівні управління. Передумови запровадження стратегічного управління на центральному рівні в Україні. Етапи процесу розробки стратегічного плану. Запровадження стратегічного управління в діяльності центральних органів виконавчої влади.

Особливості стратегічного управління на місцевому рівні управління. Концептуальні засади реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні. Сучасний стан та напрями реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні.

Тема 4. Процес стратегічного планування розвитку регіону

Теоретичні основи процесу стратегічного планування. Питання, на які слід відповісти перед початком стратегічного планування. Сутнісна складова процесу стратегічного планування.

Структурні елементи процесу стратегічного планування. Складові процесу стратегічного планування. Визначення та формулювання цілі або системи цілей. Вимоги до формулювання цілей соціально-економічної системи. Оцінка та аналіз зовнішнього середовища. Аналіз рівня розвитку національної економіки. Оцінка та аналіз вихідного рівня об'єкта стратегічного планування, визначення сильних і слабких його сторін. Вивчення обсягу і структури потреб суспільства, його окремих підсистем у плановому періоді. Аналіз стратегічних альтернатив. Вибір, реалізація, оцінка стратегії.

Система процесу стратегічного планування розвитку регіонів.

Змістовний модуль 2. Стратегічний вибір та управління реалізацією стратегії.

Тема 5. Методологія прогнозування розвитку регіону.

Взаємозв'язок прогнозування і планування. Сутність економічного прогнозування територіального розвитку.

Сутність і зміст економічного прогнозування. Види і призначення прогнозів. Класифікація прогнозів. Функціональне значення економічного прогнозування.

Методологія прогнозування великих керованих систем. Характеристика методів економічного прогнозування: методи експертних оцінок, екстраполяції, моделювання, нормативного прогнозування та ін. Класифікація методів прогнозування. Система державних прогнозів економічного і соціального розвитку України та її регіонів.

Тема 6. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування розвитку регіону

Інформаційне забезпечення та аналітичні дослідження, необхідні для планування розвитку регіону. Основні аспекти аналізу розвитку регіону. Етапи та процедури економічного аналізу розвитку регіону.

Аналіз соціально-економічної бази регіону. Класифікація складових соціально-економічної бази регіону. Рекомендації щодо складання висновків.

Методи кількісного аналізу стану економіки території. Аналіз відносної зміни. Коефіцієнт розвитку галузей економіки в окремій місцевості. Рейтингова оцінка економічного розвитку регіонів як різновид порівняльного аналізу.

Тема 7. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування.

Організація інформаційного забезпечення стратегічного планування розвитку регіону. Основні види управлінської діяльності в рамках процесу стратегічного планування. Організація інформаційного забезпечення стратегічного планування. Вимоги до інформаційних джерел та інформації при розробці прогнозів і планів.

Взаємодія державних та регіональних органів влади при розробці планово-прогнозних документів. Механізм реалізації Державної стратегії регіонального розвитку. Запровадження координації діяльності центральних та місцевих органів влади, інструменти реалізації стратегії розвитку територій. Інституційне та організаційне забезпечення стратегії. Фінансове забезпечення реалізації стратегії. Напрями удосконалення організаційного забезпечення процесу стратегічного планування розвитку регіону.

Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами при розробці стратегії розвитку регіону. Підходи до розробки стратегії. Залучення широких верств населення до взаємодії з органами місцевого самоврядування у розробці стратегії розвитку регіону.

Тема 8. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану.

Управління реалізацією стратегічного плану та контроль за його виконанням. Сутність та зміст процесу формального планування. Процес реалізації стратегічного плану. Перевірка та оцінка виконання стратегічного плану. Стратегічні зміни в процесі реалізації стратегічного плану. Стратегічний контроль за виконанням плану. Розробка програм и проектів. Інструментарій та методи відбору проектів.

Механізм реалізації стратегії стійкого розвитку регіонів в Україні. Система моніторингу та оцінки реалізації державної стратегії регіонального розвитку. Індикатори процесу реалізації державної стратегії регіонального розвитку. Розроблення програми нагляду за виконанням стратегічного плану та оцінки його результатів. Моніторинг виконання стратегічного плану розвитку регіону територіальною громадою.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього го	у тому числі					усього го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Методологічні засади стратегічного управління регіоном.												
Тема 1. Сутність стратегії та стратегічного управління	14	4	1			9	15	1	-			14
Тема 2. Особливості стратегічного управління у публічній сфері.	12	2	1			9	15	1	-			14
Тема 3. Стратегічного управління на центральному та місцевому рівні.	16	4	2			10	14	-	-			14
Тема 4. Процес стратегічного планування розвитку регіону	16	4	2			10	16	2	-			14
Змістовий модуль 2. Стратегічний вибір та управління реалізацією стратегії.												
Тема 5. Методологія прогнозування розвитку регіону.	15	4	2			9	15	-	1			14
Тема 6. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування розвитку регіону.	16	4	2			10	15	-	1			14
Тема 7. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування.	15	4	2			9	14	-	-			14
Тема 8. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану.	16	4	2			10	16	2	-			14
Усього годин	120	30	14			76	120	6	2			112

5. Теми семінарських занять
Не передбачені навчальним планом.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Ден.	Заоч.
1	Сутність стратегії та стратегічного управління.	1	-
2	Особливості стратегічного управління у публічній	1	-

	сфері.		
3	Стратегічного управління на центральному та місцевому рівні.	2	-
4	Процес стратегічного планування розвитку регіону.	2	-
5	Методологія прогнозування розвитку регіону.	2	1
6	Методологія прогнозування розвитку регіону.	2	1
7	Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування.	2	-
8	Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану.	2	-
	Всього	14	2

7. Теми лабораторних занять
Не передбачені навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Ден.	Заоч.
1	Сутність стратегії та стратегічного управління.	9	14
2	Особливості стратегічного управління у публічній сфері.	9	14
3	Стратегічного управління на центральному та місцевому рівні.	10	14
4	Процес стратегічного планування розвитку регіону.	1	14
5	Методологія прогнозування розвитку регіону.	9	14
6	Методологія прогнозування розвитку регіону.	10	14
7	Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування.	9	14
8	Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану.	10	14
	Разом	76	112

9. Індивідуальні завдання

При вивченні курсу «Стратегічне управління регіоном» здобувачам вищої освіти за темами, вказаними в тематичному плані дисципліни та у методичних рекомендаціях до самостійної роботи, пропонуються наступні види індивідуальних завдань:

- підготовка наукової статті до друку;
- виступ на наукових конференціях (друковані тези);
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;

- конспект з теми (модуля) за заданим викладачем або власно розробленим здобувачем вищої освіти планом;
- реферат з теми (модуля) або вузької проблематики;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань (з теми, модуля, курсу).
- написання ессе, творчих завдань тощо.

Реферативна доповідь та участь в її обговоренні можуть бути предметом окремого оцінювання викладачем або враховуватись ним при оцінці інших форм контролю.

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання – контрольна робота.

10. Методи навчання

Викладання курсу «Стратегічне управління регіоном» передбачає використання наступних груп методів навчання:

- 1) словесні методи (джерелом знання яких є усне або друковане слово):
 - *розповідь* – цей метод передбачає оповідну, описову форми розкриття навчального матеріалу з метою спонукання здобувачів вищої освіти до створення в уяві певного образу;
 - *пояснення* – метод, який передбачає розкриття сутності певного явища, процесу, закону;
 - *бесіда*, як метод, передбачає використання попереднього досвіду здобувачів вищої освіти з певної галузі знань і на основі цього залучення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних знань;
 - *навчальна дискусія* – метод передбачає проведення навчальних групових дискусій/обговорень з певної проблеми в малих групах; використовується для стимулювання пізнавального інтересу, залучення здобувачів вищої освіти до активного обговорення різноманітних наукових точок зору з тієї чи іншої проблеми, спонукання їх до осмислення різних підходів, до аргументації чужої і своєї позиції;
 - *лекція* – передбачає розкриття у словесній формі сутності явищ, наукових понять, процесів, які знаходяться між собою в логічному зв'язку, об'єднані загальною темою; використовується для забезпечення закінченості і цілісності сприйняття здобувачами вищої освіти навчального матеріалу в його логічних опосередкуваннях і взаємозв'язках по темі в цілому;
- 2) наочні методи (джерелом знань яких є спостережувані предмети, явища, наочні посібники):
 - *ілюстрація* – передбачає розкриття сутності предметів і процесів через їх символічне зображення; використовується для показу здобувачам вищої освіти ілюстративних посібників, плакатів, таблиць, графіків, схем, зарисовок на дошці, моделей і т.п.;
 - *демонстрація* – метод, який характеризується рухомістю засобу

демонстрування; використовується для показу здобувачам вищої освіти предметів і процесів в натурі і динаміці (наприклад, перегляд навчального кінофільму, презентації);

3) практичні методи (здобувачі вищої освіти отримують знання і виробляють вміння, виконуючи практичні дії, які сприяють формуванню та закріпленню практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань). При викладанні курсу «Управління змінами в публічній сфері» використовуються наступні практичні методи:

- *практична робота* – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;

- *дослідницький метод* – передбачає здобуття знання, дослідження предмету або явища, формулювання висновків і застосування здобутих знань і навичок у житті, що вимагає від здобувачів вищої освіти максимуму самостійної пошукової, творчої діяльності, розв’язання наукових завдань;

- *проблемна ситуація* – організація навчального процесу, що передбачає створення проблемної ситуації та активну самостійну діяльність здобувачів вищої освіти у її розв’язанні. Це веде до ґрунтовного засвоєння і закріплення наукових положень, розвиває творче мислення і здатність до самостійної діяльності;

4) інтерактивні методи навчання (навчання, побудоване на активній взаємодії викладача та здобувачів вищої освіти):

- *метод модерації* – метод, що дає змогу організувати інтерактивне спілкування, структуруючи та спрямовуючи групову роботу; спрямований на груповий пошук причин виниклої ситуації (проблеми), виявлення ймовірних наслідків і визначення шляхів вирішення ситуації;

- *інтелект-карта* – це спосіб зображення процесу мислення за допомогою схем і образів, що допомагає здобувачам вищої освіти вирішувати завдання та підвищувати якість навчання.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати навчання	Очікувані результати навчання з дисципліни
ПР8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.	- здатність застосовувати методи стратегічного планування при складанні планів розвитку регіону; - вміння здійснювати розробку програми нагляду за виконанням стратегічного плану та оцінки його результатів.
ПР9. Знати основи електронного урядування.	- знання з різноманітних методів стратегічного управління; - знання основних понять і категорій електронного урядування;
ПР13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.	- вміння визначати стратегічні цілі та здійснювати вибір методів планування та прогнозування; - здатність аналізувати фактори

	зовнішнього та внутрішнього середовища, що впливають на розвиток регіону; - здатність здійснювати аналіз стану національної економіка та регіону, застосовуючи відповідний інструментарій.
ПР16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.	- здійснювати організацію інформаційного забезпечення стратегічного планування; - уміти використовувати статистичну звітність, зведення і збірники для їх аналізу і підготовки оглядів стану розвитку регіону.

12. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів вивчення дисципліни, згідно Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка»* є:

- екзамен (залік);
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

* Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка» / Укладачі: С.Б. Беліков та ін. Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ, НУ «Запорізька політехніка». 2019. 18 с.

- розрахункові роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Контроль знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Стратегічне управління регіоном» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Для визначення рейтингової оцінки курс дисципліни «Стратегічне управління регіоном» поділяється на 2 змістовних модуля – 4 теми у першому, 4 – у другому.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання використовуються такі засоби оцінювання:

- поточне усне опитування на лекційних та практичних заняттях;
- оцінка виконання практичних самостійних завдань;
- оцінка аналізу практичних ситуацій, кейсів на практичному занятті;
- тестова перевірка під час поточного контролю;
- проведення двох рубіжних контролів.

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання використовуються такі засоби оцінювання:

- захист контрольної роботи;
- підсумковий контроль у формі екзамену: надання відповідей на теоретичні питання, виконання практичних завдань.

13. Критерії оцінювання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**, контрольні заходи включають в себе вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Стратегічне управління регіоном» включає в себе поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Також, за окремим наказом ректора, може проводитися ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Стратегічне управління регіоном» є:

- відвідування лекційних та практичних занять;
- систематичність та активність роботи на практичних заняттях;
- виконання обов'язкових завдань самостійної роботи;

** Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**/ Укладачі: В.Г. Прушківський, С.Т. Яримбаш, В.Л. Грешта, А.В. Пархоменко, С.І. Шило, О.О. Каплієнко, О.В. Коваленко, О.В. Лапкіна, П.В. Сахно, О.М. Стеценко, Н.Л. Ніколаєва, О.В. Савельєва, Л.М. Шило, О.В. Шепель, О.С. Калюжна, Є.О. Фасоль. - Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ НУ «Запорізька політехніка». 2019. 59 с.

- виконання індивідуальних дослідницьких завдань (за вибором здобувача вищої освіти або викладача);
- участь в конференціях, конкурсах наукових робіт та інноваційних проектів, олімпіадах.

Для здобувачів вищої освіти денного відділення поточний контроль та оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за наступними напрямками:

- робота на лекціях (присутність на лекційних заняттях, ведення конспекту, участь в експрес-опитуванні (тестуванні); участь у навчальній дискусії);
- робота на практичних заняттях (присутність на заняттях, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни, усне опитування, тестування, виконання практичних завдань, участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання, тощо).

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення заліку і враховуються викладачем при

визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою, національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. **Семестровий контроль** з дисципліни «Стратегічне управління регіоном» проводиться у формі семестрового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти. Завдання екзамену включають теоретичні питання з курсу та практичне завдання.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в залікову відомість є сумою балів за різні види навчальної роботи:

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КONTРоль (протягом кожного з модулів)	Робота на лекціях: - присутність на лекційних заняттях; - ведення конспекту; - участь в експрес-опитуванні (тестуванні); - участь у навчальній дискусії.	Максимум 40 балів за модуль
	Робота на практичних заняттях: - присутність на заняттях; - доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни - усне опитування, тестування, виконання практичних завдань; - участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання.	Максимум 60 балів за модуль
РУБІЖНИЙ (МОДУЛЬНИЙ) КONTРоль	Модульний контроль № 1 «Методологічні засади стратегічного управління регіоном»	Максимальна оцінка – 100 балів
	Модульний контроль № 2 «Стратегічний вибір та управління реалізацією стратегії»	Максимальна оцінка – 100 балів
Додаткова оцінка	Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт за спеціальністю, створення кейсів тощо.	Згідно з рішенням кафедри
ПІДСУМКОВИЙ	Метою екзамену є контроль	Критерії оцінювання

КОНТРОЛЬ екзамен	сформованості практичних навичок та професійних компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків. Екзамен проходить у формі співбесіди.	вказано в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ECTS»
-----------------------------	---	---

За роботу на лекційних та практичних заняттях бали розподіляються наступним чином:

а) робота на лекціях:

- **35-40 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 90% лекційних занять, має охайний конспект лекційного матеріалу, показує вільне володіння матеріалом, правильно відповідає на питання (тести), приймає активну участь у навчальній дискусії;

- **31-34 бали:** здобувач вищої освіти відвідав 80% лекційних занять, має охайний конспект лекційного матеріалу, в основному орієнтується в матеріалі, але допускає неточності, незначні помилки при усних відповідях чи тестах, обізнаний з предметом, приймає участь у навчальній дискусії;

- **24-30 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 70% лекційних занять, конспект не повний, в ньому відсутні декілька лекцій або питань для самостійної роботи. Здобувач вищої освіти лише частково розкриває питання, слабо в них орієнтується, погано ознайомлений із теоретичними питаннями та з процесами, що їх репрезентують, дає неправильні відповіді на тестах, іноді приймає участь у навчальній дискусії;

- **0-23 бали:** здобувач вищої освіти відвідав менш ніж 60% лекційних занять, має неохайний, неповний конспект, в якому відсутня більша кількість лекцій та завдань самостійної роботи. Здобувач вищої освіти невірно відповідає на питання, або недостатньо в необхідному обсязі предмету, не приймає участі у навчальній дискусії;

б) робота на практичних заняттях:

- **54-60 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 90%-100% практичних занять. Сумарний обсяг виконання практичних завдань протягом семестру – не менш ніж 90%;

- **51-53 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 75%-80% практичних занять. Сумарний обсяг виконання практичних завдань протягом семестру – не менш ніж 80%;

- **45-50 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 60-70% практичних занять. Сумарний обсяг виконання практичних завдань протягом семестру – не менш ніж 60%;

- **0-44 бали:** здобувач вищої освіти відвідав менш ніж 60% практичних занять, та виконав менш ніж 30% загального обсягу практичних завдань.

Також передбачається порядок зарахування пропущених занять: усне відпрацювання пропущеної теми на встановлених за графіком викладача консультаціях з наданням конспекту лекційного або практичного заняття.

За умови, якщо здобувач вищої освіти через поважні обставини не отримав мінімальну кількість балів за поточним контролем за окремим змістовним модулем, або не згоден з оцінкою, він може під час рубіжного

контролю написати модульну контрольну роботу.

Оцінювання рубіжного контролю здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Розподіл балів за модулями відбувається наступним чином:

- модуль №1 – 100 балів;
- модуль №2 – 100 балів.

Модульна контрольна робота складається з двох теоретичних питань та практичного завдання

Шкалу оцінювання завдань модульної контрольної роботи наведено у таблиці:

Вид завдання	Бали	Критерії оцінки
Теоретичні питання : 2 питання по 25 балів максимум за кожне	20-25 балів	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом в повному обсязі, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання. Відповідь на питання сформульовано в термінах науки, викладено літературною мовою, демонструє авторську позицію здобувача вищої освіти.
	15-19 балів	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом, самостійно викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки
	9-14 балів	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	5-8 балів	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питання під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
	0-4 балів	Здобувач вищої освіти: - не володіє навчальним матеріалом; - не в змозі його викласти; - не розуміє змісту теоретичних питань
Практичне завдання (максимум 50 балів)	40-50	Здобувач вищої освіти дав повну вичерпну відповідь, яка складається з: - вибору вірного алгоритму вирішення завдання; - правильного арифметичного результату; - доцільного і логічного пояснення виконаних розрахунків; (у разі потреби); - належним чином оформленої графічної частини (у разі потреби); - структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання; - ґрунтовних висновків. При виконанні завдання допускається не більше 1-2 несуттєвих помилок або описок.

30-39	<p>В цілому здобувач вищої освіти дав повну відповідь, яка складається з:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вибору вірного алгоритму вирішення завдання; - приблизно правильного арифметичного результату (або не більше 3-4 несуттєвих помилок); - пояснення виконаних розрахунків; (у разі потреби); - графічної частини (у разі потреби), оформленої з деякими зауваженнями; - структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання; - висновків. <p>В цілому завдання повинно бути виконано не менш ніж на 75%.</p>
18-29	<p>Відповідь здобувача вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - містить суттєві помилки у виборі алгоритму вирішення завдання; - не має графічної частини (якщо вона є необхідною) або містить грубі помилки у розрахунках / має невірно визначений арифметичний результат (якщо він є необхідним) або не має пояснень та висновків; <p>В цілому завдання виконано менш ніж на 75%.</p>
10-17	<p>Здобувач вищої освіти розуміє суть завдання, але його відповідь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - містить суттєві помилки у виборі алгоритму вирішення завдання; - не має графічної частини (якщо вона є необхідною); - містить грубі помилки у розрахунках / має невірно визначений арифметичний результат (якщо він є необхідним); - не має пояснень та висновків; - містить не більше 30% виконаного завдання.
0-9	<p>Здобувач вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - не розуміє завдання; - не в змозі його виконати; - виконав завдання повністю неправильно - виконав менш ніж 20% завдання.

Якщо здобувач вищої освіти не отримав екзаменаційну оцінку за поточними результатами та результатами модульного контролю, екзамен виставляється за результатами оцінювання за шкалою ЄКТС відповідей (в усній або письмовій формі) на контрольні питання екзамену та виконання практичного завдання. Контрольні питання до екзамену здобувачі вищої освіти можуть знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>. Структура завдання екзамену відповідає структурі модульної контрольної роботи та оцінюється за аналогічними критеріями (див. табл. вище).

Таким чином, остаточна оцінка за курс для здобувачів вищої освіти денного відділення розраховується за одним з наступних варіантів:

№	Змістовий модуль №1 (Т1, Т2, Т3, Т4)	Змістовий модуль № 2 (Т5, Т6, Т7, Т8)	Визначення остаточної оцінки (максимум 100 балів)
1	Поточний контроль 1	Поточний контроль 2	(ПК1 + ПК2)/2
2	Модульна контрольна	Модульна контрольна	(МКР1+МКР2) /2

	робота (МКР) 1	робота (МКР) 2	
3	Поточний контроль 1	Модульна контрольна робота (МКР) 2	(ПК1+МКР2)/2
4	Модульна контрольна робота (МКР) 1	Поточний контроль 2	(ПК2+МКР1)/2
5	Складання екзамену з дисципліни		100

До екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-х бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Контроль знань здобувачів вищої освіти заочного відділення здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи. Зміст завдань контрольної роботи можна знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни «Стратегічне управління регіоном». За умови, якщо здобувач вищої освіти через поважні обставини не виконав, або не зміг захистити контрольну роботу, або не згоден з оцінкою, він складає екзамен з дисципліни. Структура екзамену відповідає структурі модульної контрольної роботи (два контрольних питання, що виконуються в усній або письмовій формі, та практичне завдання (задача)) та оцінюється за аналогічними критеріями. Контрольні питання до екзамену здобувачі вищої освіти можуть знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>. До екзаменаційної відомості заносяться результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-х бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

14. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Стратегічне управління регіоном» для здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою підготовки «бакалавр» галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування, освітня програма «Регіональне управління», спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування» / Укл. Тесленок І.М. Запоріжжя : НУЗП, 2019.

2. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Стратегічне управління регіоном» для здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою підготовки «бакалавр» галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування, освітня програма «Регіональне управління», спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування» / Укл. Тесленок І.М. Запоріжжя : НУЗП, 2019.

3. Методичні вказівки до виконання самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Стратегічне управління регіоном» для здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою підготовки «бакалавр» галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування, освітня програма «Регіональне управління», спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування» / Укл. Тесленок І.М. Запоріжжя : НУЗП, 2019.

4. Комплект завдань для рубіжного та підсумкового контролю.

15. Рекомендована література

Базова

1. Берданова О. В. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. К. 2017. 121 с.

2. Берданова О.В. Стратегічне планування регіонального розвитку: Навч. посібник / О.В. Берданова, В.М. Вакуленко. К.: Вид-во НАДУ, 2007. 96 с.

3. Вакуленко В. Місцевий економічний розвиток : посібник для викладача / В. Вакуленко, Н. Гринчук., Г. Борщ., Н. Васильєва та інші. К. : Проект «ПРОМІС», 2018. 103 с.

4. Державне та регіональне управління : навч.посібник / А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, О.П. Дудкіна; за заг. ред. А.Ф. Мельник. Тернопіль: Економічна думка, 2014. 452 с

5. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України. К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІЕНЕЙ», 2015. 256 с.

Допоміжна

1. Безверхнюк Т. М. Європейські стандарти врядування на регіональному рівні: монографія / Т. М. Безверхнюк, С. Є. Саханенко, Е. Х. Топалова ; за заг. ред Т. М. Безверхнюк. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008. 328 с.

2. Берданова О., Вакуленко В. Стратегічне планування місцевого

розвитку. Практичний посібник; Швейцарсько-український проект «Підтримка де-централізації в Україні - DESPRO. К. : ТОВ «Софія-А». 2012. 88 с.

3. Берданова О., Фишко Є. Оперативне планування реалізації стратегії територіального розвитку: Практичний посібник; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». К. : ТОВ «Софія-А», 2012. 48 с.

4. Василенко В.А., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління. Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2004. 400 с.

5. Виханский О.С. Стратегическое управление: Учебник. Москва : Издательство: Экономистъ, 2008. 296 с.

6. Грабовецький Б. Є. Планування та економічне прогнозування: навчальний посібник. Вінниця : ВИТУ, 2013. 66 с.

7. Дикань В. Д., Зубенко В. О. Стратегічне управління: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.

8. Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент: навч. посібник. Київ : Знання, 2006. 366 с.

9. Клебанова Т. С. Методы и модели прогнозирования социально-экономических процессов: учебн. пособ. / Т. С. Клебанова, В. А. Курзенев, В. Н. Наумов и др. СПб. : Издательство СЗИУ РАНХ и ГС, 2012. 566 с.

10. Кулявець В.О. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. пос. К.: Кондор, 2016. 194 с.

11. Кутідзе Л.С. Стратегічне планування розвитку територій: навчально- методичний посібник. Запоріжжя: ЗЦППКК, 2013. 42 с.

12. Минцберг Г., Куинн Д.Б., Гошал С. Стратегический процесс: учеб. Пособие / пер. с англ. Санкт Петербург : Питер, 2001. 684 с.

13. Могилко В. О Стратегічний менеджмент: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. О. Могилко, І. А. Дмитрієв, Р. В. Сагайдак-Никитюк та інші. Харків.: ХНАДУ, 2016. 252 с.

14. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування: Підручник / Геєць В. М., Клебанова Т. С., Черняк О. І., Іванов В.В., Дубровіна Н. А., Ставицький А. В. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005. 396 с.

15. Прогнозування соціально-економічних процесів : навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.030502 "Економічна кібернетика" денної форми навчання / Т. С. Клебанова, В. А. Курзенев, В. М. Наумов та ін. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 656 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Електронне періодичне видання Harvard Business Review : веб-сайт: URL: <https://hbr.org> (дата звернення: 27.05.2019).

2. Інтернет-портал для управлінців Management.com.ua : веб-сайт: URL: <http://www.management.com.ua/cm> (дата звернення: 27.05.2019).

3. Дайджест BusinessViews : веб-сайт: URL: <https://businessviews.com.ua> (дата звернення: 27.05.2019).
4. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL : <http://rada.gov.ua> (дата звернення 27.05.2019).
5. Головне управління статистики у Запорізькій області. URL : <http://www.zp.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 27.05.2019).
6. Державна Служба Статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 27.05.2019).
7. Научная электронная библиотека «Киберленинка». URL : <https://cyberleninka.ru> (дата обращения 27.05.2019).
8. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbu.gov.ua/portal> (дата звернення 27.05.2019).
9. Ukrstat.org. - публікація документів Державної Служби Статистики України. URL : <https://ukrstat.org> (дата звернення 27.05.2019).